

**Rapport
for
PUBLISH WHAT YOU PAY NORWAY**

**HVORDAN BØR LAND-FOR-LAND RAPPORTERING
FOR UTVINNINGSELSESKAPER INNFØRES I NORGE?**

Arntzen de Besche Advokatfirma AS

3. april 2011

OSLO STAVANGER TRONDHEIM

ARNTZEN de BESCHE ADVOKATFIRMA AS

OSLO - Bygdøy allé 2 // P.O. Box 2734 Solli, NO-0204 Oslo // Tel: +47 23 89 40 00, Fax: +47 23 89 40 01 // oslo@adeb.no
STAVANGER - Jättåvågveien 7 // P.O. Box 130, NO-4065 Stavanger // Tel: +47 52 87 45 00, Fax: +47 52 87 45 01 // stavanger@adeb.no
Org. no: NO 982 409 705 MVA
www.adeb.no

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	3
	1.1 Oppsummering	3
	1.2 Vår rapport	5
2	BAKGRUNN.....	6
3	INTERNASJONAL REGULERING OG UTVIKLING	7
	3.1 USA: Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act section 1504	7
	3.2 Øvrig internasjonal utvikling	8
	3.2.1 Generell oversikt	8
	3.2.2 Endringer i IFRS-reglene	9
	3.2.3 Ny regnskapsstandard for utvinningsindustrien	10
	3.2.4 Endringer i rapporteringsdirektivet	10
4	GJELDENE RETT	11
	4.1 Finansiell rapportering for selskaper notert på regulert marked i EØS.....	11
	4.1.1 Finansiell rapportering	11
	4.1.2 Offentliggjøring av finansielle rapporter.....	13
	4.1.3 Tilsyn og sanksjoner.....	13
	4.2 Andre regler	13
	4.2.1 Forskrift om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten	13
	4.2.2 Notekrav for unoterte foretak i utvinningsindustrien	14
	4.2.3 Krav for noterte mineralselskaper til å fremlegge reserverapport	15
5	INNFØRING I NORSK RETT	16
	5.1 Generelt om innføring av rapporteringskrav i norsk rett	16
	5.2 Vurdering av plassering i norsk rett.....	17
	5.3 Utgangspunkter for reguleringen.....	18
	5.3.1 Opplysningsplikten.....	18
	5.3.2 Hvilke selskaper bør omfattes	18
	5.3.3 Hvilken virksomhet og hvilke produkter.....	18
	5.3.4 Hvilke betalinger skal omfattes	19
	5.3.5 Hvilke mottakere skal omfattes	20
	5.3.6 Andre elementer som bør forskriftsreguleres	20
	5.3.7 Tilsyn og sanksjoner.....	20
	5.4 Forslag til lovbestemmelse	20

1 INNLEDNING

1.1 Oppsummering

Publish What You Pay Norway ("PWYP Norge") har bedt oss vurdere hvordan land-for-land rapportering for flernasjonale selskaper som driver virksomhet innenfor utvinningsindustrien kan innføres i norsk rett. Med "utvinningsindustrien" menes petroleums- (olje og gass) og gruveindustrien. Begrepet "land-for-land rapportering" benyttes her som en betegnelse på en plikt til å inkludere operasjonell landspesifikk informasjon relatert til selskapenes utenlandske utvinningsvirksomhet i selskapenes årsrapporter ¹.

Land-for-land rapportering er et virkemiddel i arbeidet mot internasjonal økonomisk kriminalitet og har vært gjenstand for hyppig internasjonal debatt i forbindelse med tiltak i etterkant av finanskrisen. USA har hjemlet en plikt til land-for-land rapportering i lov². Lovhjemmelen ble vedtatt i juli 2010 og er en del av Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act ("Dodd-Frank Act"). Bestemmelsen fastsetter hovedreglene om land-for-land rapportering og pålegger U.S. Securities Exchange Commission ("SEC") å utarbeide mer detaljerte regler ("final rules"). SEC arbeider for tiden med å ferdigstille arbeidet med detaljreguleringen. Vi omtaler den amerikanske reguleringen nærmere i punkt 3.1.

De amerikanske reglene vil gjelde for selskaper innenfor utvinningsindustrien som er notert på amerikanske børser, noe som innebærer at en svært stor andel av de flernasjonale selskapene innenfor utvinningsindustrien³ allerede omfattes. Harmoniseringshensyn tilsier derfor at en eventuell norsk regulering bør ta utgangspunkt i den amerikanske reguleringen. Også i EU er det kommet flere initiativ og utspill til fremme for innføring av land-for-land rapportering, blant annet er det gjennomført en høring for å innhente synspunkter på innføring av slik rapportering⁴. Det er mye som tyder på at en eventuell EU regulering også vil ta utgangspunkt i den amerikanske reguleringen, se punkt 3.2.

---

¹ Denne forståelsen av begrepet er i samsvar med den lagt til grunn i Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet, mars 2011, punkt 8.2:

http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/Handlingsplan_oko_krim.pdf

² Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, section 1504. Bestemmelsen endrer Section 13 i Securities Exchange Act, 1934 (15 U.S.C.78m), ved å legge til en ny litra q. Se nærmere om dette i punkt 3.1.

³ I høringsnotatet til de foreslåtte reglene under section 13 (q) opplyses det at de amerikanske reglene antas å dekke 90 % av verdens ledende oljeselskaper og 8 av de 10 største gruveselskapene, se <http://www.sec.gov/rules/proposed/2010/34-63549.pdf> på side 12, fotnote 39

⁴ Se nærmere om dette punkt 3.2.2.

I Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet⁵ er det fastsatt som et tiltak⁶ at Regjeringen skal vurdere om det er grunnlag for å innføre land-for-land rapportering, enten som et ledd i prosessen med eventuelle nye EU-regler på området eller på selvstendig grunnlag. Det uttales at norske myndigheter har overfor EU-kommisjonen stilt seg positive til innføring av felles EU-regler på dette området. Det uttales videre at et eventuelt EU-regelverk vil kunne være EØS relevant og derfor av sentral betydning for utformingen av et eventuelt fremtidig norsk regelverk.

En viktig grunn for at Norge bør innlemme utvidede rapporteringsforpliktelser i norsk rett på selvstendig grunnlag er den ledende rollen Norge har tatt i arbeidet for godt styresett og økt åpenhet i utvinningsindustrien. Blant annet er Norge det første landet innenfor Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)⁷ som har implementert Extractive Industries Transparency Initiative ("EITI")⁸. Ved å lovfeste en forpliktelse for land-for-land rapportering vil Norge kunne bidra til global anerkjennelse av dette virkemiddelet⁹.

USA ligger et godt stykke foran EU i dette arbeidet. Til tross for den store interessen er det per i dag ikke endelig fastsatt om og eventuelt når EUs regelverksinitiativ vil materialisere seg. Dersom det i norsk rett innføres en generell hjemmel for rapporteringsplikt, vil denne hjemmelen senere kunne benyttes til å innføre eventuelle krav fra EU.

PWYP Norge foreslår at Norge innfører land-for-land rapportering i norsk rett på selvstendig grunnlag. PWYP Norge ønsker at rapporteringskravet får et så bredt anvendelsesområde som mulig og at det retter seg mot utvinningsselskaper som er notert på norsk regulert marked. Med dette grunnlaget mener vi det er mest hensiktsmessig å innføre rapporteringskravet som en del av kravene til årsrapporten for slike selskaper. Vi har vurdert det slik at dette best kan gjøres ved å innta en generell regel som fastsetter hovedelementene i rapporteringsforpliktelsen og som gir hjemmel nærmere regulering i forskrift. Mer konkret har vi vurdert hvorvidt et krav om land-for-land rapportering bør inntas i regnskapsloven eller i verdipapirhandelloven. Vi antar at det nye kravet vil kunne få et noe bredere virkeområde ved regulering i verdipapirhandelloven.

På denne bakgrunn mener vi at en måte å regulere dette på er å innta rapporteringskravet som et nytt ledd i verdipapirhandelloven § 5-5, og at bestemmelsen kan gis slik ordlyd:

---

⁵ Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet, mars 2011:

http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/Handlingsplan_oko_krim.pdf

⁶ Tiltak 46

⁷ Se <http://www.regjeringen.no/nb/sub/eiti/aktuelt/norge-godkjent-som-fullt-medlem-av-eiti.html?id=635021>

⁸ EITI er et trepartssamarbeid mellom myndigheter, selskaper og det sivile samfunn til fremme for åpenhet i utvinningsindustrien. EITI har utarbeidet et sett med kriterier og prinsipper for åpenhet og godt styresett.⁸ Dersom et land velger å gjennomføre EITI må landet oppfylle de nevnte kriteriene. For mer informasjon se <http://eiti.org/node/1164>.

⁹ Se også redegjørelsen for hvorfor Norge valgte å implementere EITI:

<http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/Høringer/EITI/horingsnotat%20EITI.pdf> på side 2 og 3.

”Utsteder av aksjer skal i årsrapporten gi opplysninger om alle betalinger til annen stat, offentlig organ i annen stat eller utenlandske statlige selskaper for kommersiell utvinning av naturressurser. Departementet kan i forskrift gi regler om hvilke betalinger dette gjelder, hvilke mottakere som omfattes, hvilke opplysninger som skal gis, rapporteringsplikts anvendelse for underliggende selskaper av utsteder, og nærmere regler om gjennomføringen av rapporteringen.”

En mer fullstendig redegjørelse for våre vurderinger om innføring av land-for-land rapportering i norsk rett gis i punkt 5.

1.2 Vår rapport

I det følgende gir vi en redegjørelse for bakgrunnen for land-for-land rapportering i punkt 2 og internasjonal regulering og utvikling i punkt 3. Det gis en redegjørelse for gjeldende rett i punkt 4 og en vurdering av hvordan land-for-land rapportering kan innføres i norsk rett i punkt 5.

Spørsmålet om innføring av land-for-land rapportering og øvrige virkemidler for å bekjempe økonomisk kriminalitet og kapitalflukt fra utviklingsland tas hyppig opp i forskjellige fora. Kildematerialet er følgelig omfangsrikt. I denne rapporten har vi måttet begrense oss til det vi anser for å være de mest sentrale prosessene, initiativene og utspillene.

Argumentene som har fremkommet til støtte for land-for-land rapportering i den internasjonale debatten er mange. Land-for-land rapporteringen kan tenkes gjennomført på mange forskjellige måter. Vårt oppdrag er å vurdere hvordan land-for-land rapportering for flernasjonale selskaper som driver virksomhet innenfor utvinningsindustrien kan innføres i norsk rett. Som nevnt har vi kommet til at dette best kan gjøres ved å innta en generell regel som fastsetter hovedelementene i rapporteringsforpliktelsen og som gir hjemmel til nærmere regulering i forskrift. Vi begrenser oss derfor til å gi en kort redegjørelse for hovedbegrunnelsen for innføring av land-for-land rapportering i punkt 2.

Av hensyn til tid og ressurser stilt til rådighet for rapporten, har det ikke vært mulig å gjøre en fullstendig gjennomgang av gjeldende tilstøtende regelverk, og vi har derfor valgt å beskrive kun et utvalg av de mest aktuelle reglene. Det har videre ikke vært mulig å foreta en nærmere vurdering av forskriftsregulering av land-for-land-rapportering. Slik regulering reiser til dels komplekse spørsmål og vil kreve ytterligere utredning.

2 BAKGRUNN

Land-for-land rapportering for utvinningselskaper som fastsatt i Dodd-Frank Act er et virkemiddel for å oppnå økt åpenhet og kontroll med pengestrømmene fra utvinningsindustrien fra selskap til stat. Åpenhet rundt pengestrømmene i utvinningsindustrien kan bidra til at befolkningen i land med ikke-fornybare naturressurser får tilgang til nødvendig informasjon for å utøve demokratisk kontroll med, og holde regjeringen ansvarlig for, forvaltningen av inntekter fra utvinningsindustrien.

I forbindelse med den norske gjennomføringen av EITI ble betydningen av åpenhet og kontroll av pengestrømmene fra utvinningsindustrien oppsummert som følger:

”[...] Så mange som 3,5 mrd. mennesker lever i land rike på naturressurser som olje, gass og mineraler. Mange av disse landene er svært fattige og ofte preget av krig og konflikter. Formålet med EITI er å skape større åpenhet om betalingsstrømmene fra petroleums- og gruveindustrien til myndighetene. Dette kan på sikt bidra til bedre styresett, mindre korrupsjon og danne grunnlag for økonomisk og sosial utvikling i disse landene.”¹⁰

I løpet av de siste årene har både myndigheter og selskaper vist økt vilje til å gjennomføre tiltak som fremmer åpenhet i utvinningsindustrien. Dette er blant annet demonstrert ved den brede støtten EITI har oppnådd på global basis i løpet av kort tid. Initiativet er frivillig og bare ett av flere virkemidler som kan fremme åpenhet og kontroll med pengestrømmene i utvinningsindustrien. Vi omtaler den norske gjennomføringen av EITI og de norske regelverksendringene som ble innført i den forbindelse i punkt 4.2.1.

Utvinning av naturressurser er typisk virksomhet med høy risiko og som krever teknisk ekspertise og finansiell styrke. De fleste land er avhengig av at internasjonale selskaper investerer i og driver utvinningsvirksomhet i landet. Dette kan enten skyldes at landet ikke besitter den nødvendige kompetansen og kapasiteten eller at landet ikke ønsker å bære risikoen for virksomheten selv. Ved å forplikte selskapene til å foreta land-for-land rapportering økes åpenheten og mulighetene for kontroll av pengestrømmer fra utvinningsindustrien også i land som ikke har tatt grep for å fremme åpenhet. Land-for-land rapportering er følgelig et virkemiddel som er komplementært til EITI gjennomføring.

PWYP Norge mener at ved å innføre land-for-land rapportering for utvinningselskaper i norsk rett vil Norge kunne opprettholde sin posisjon som et foregangsland innenfor arbeidet for økt åpenhet. Det vises for øvrig til punkt 5.

---

¹⁰ Sitat fra pressemelding 13. mars 2011, se <http://www.regjeringen.no/nb/sub/eiti/aktuelt/norge-godkjent-som-fullt-medlem-av-eiti.html?id=635021>

3 INTERNASJONAL REGULERING OG UTVIKLING

3.1 USA: Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act section 1504

21. juli 2010 vedtok den amerikanske kongressen Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act¹¹. Lovens section 1504 gjør endringer i Securities Exchange Act 1934¹² section 13 i en ny litra (q). I korte trekk etablerer den nye section 13 (q) (2) (A)¹³ en plikt for SEC til å utarbeide regler som pålegger utstederforetak i utvinningsindustrien å oppgi informasjon om enhver betaling som utstederforetaket, dets datterselskaper eller enheter kontrollert av utstederforetaket har foretatt til utenlandske regjeringer i anledning kommersiell utvinning av olje-, gass- og mineralressurser. Informasjonen skal gis i en årlig rapport. Informasjonsplikten skal omfatte betalingsform og totalsum for hvert prosjekt utstederforetaket har innenfor utvinning av olje, gass og mineraler samt betalingsform og totalsum for betalinger som har gått til hver regjering.

I section 13 (q) (1) gis sentrale definisjoner. Av særlig interesse er definisjonen av ”kommersiell utvikling av olje, gass eller mineraler” i litra (A)¹⁴ som omfatter leting, utvinning, prosessering, eksport og andre betydningsfulle handlinger relatert til olje, gass eller mineraler, eller anskaffelse av en lisens for enhver slik aktivitet i henhold til SECs avgjørelse. Litra (B)¹⁵ definerer ”utenlandsk regjering” som en utenlandsk regjering, et departement, kontor eller annet organ som representerer staten eller et selskap som er eiet av en utenlandsk regjering som fastsatt av SEC. Begrepet ”betalinger” defineres i litra (C)¹⁶ som en betaling

¹¹ Dodd-Frank Act section 1504 er tilgjengelig i full tekst på http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=111_cong_bills&docid=f:h4173enr.txt.pdf på side 845 flg.

¹² Securities Exchange Act, 1934 (15 U.S.C.78m)

¹³ Section 13 (q) (2) A lyder ”“(A) *INFORMATION REQUIRED.*—*Not later than 270 days after the date of enactment of the Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, the Commission shall issue final rules that require each resource extraction issuer to include in an annual report of the resource extraction issuer information relating to any payment made by the resource extraction issuer, a subsidiary of the resource extraction issuer, or an entity under the control of the resource extraction issuer to a foreign government or the Federal Government for the purpose of the commercial development of oil, natural gas, or minerals, including —“(i) the type and total amount of such payments made for each project of the resource extraction issuer relating to the commercial development of oil, natural gas, or minerals; and “(ii) the type and total amount of such payments made to each government”*”

¹⁴ Section 13 (q) (1) litra (A) lyder: “(A) *the term ‘commercial development of oil, natural gas, or minerals’ includes exploration, extraction, processing, export, and other significant actions relating to oil, natural gas, or minerals, or the acquisition of a license for any such activity, as determined by the Commission”*”

¹⁵ Section 13 (q) (1) B lyder: ”(B) *the term ‘foreign government’ means a foreign government, a department, agency, or instrumentality of a foreign government, or a company owned by a foreign government, as determined by the Commission”*”

¹⁶ Section 13 (q) (1) C lyder: “(C) *the term ‘payment’—“(i) means a payment that is— “(I) made to further the commercial development of oil, natural gas, or minerals; and “(II) not de minimis; and “(ii) includes taxes,*

som er foretatt for å fremme kommersiell utvinning av olje, gass eller mineraler og som ikke er *de minimis* og som inkluderer skatter, royalties, avgifter (inkludert lisensavgifter), produksjonsandeler, bonuser og andre vesentlige ytelser, som SEC så fremt det er gjennomførbart i samsvar med retningslinjene til EITI fastsetter som en del av vanlig anerkjente inntektstrømmer for kommersiell utvinning av olje, gass eller mineraler.

Det fastsettes i section 13 (q) (2) litra (E) at reglene skal, så langt det passer, støtte forpliktelsene som den amerikanske regjeringen har overfor internasjonale åpenhetstiltak innenfor utvinningsindustrien. Section 13 (q) (2) angir også formatet for slik rapportering og prosessen for utarbeidelse av de endelige reglene i litra (B) –(D). I tillegg fastsettes det i section 13 (q) (3) at i den grad det er gjennomførbart, skal informasjonen være offentlig tilgjengelig på internett.

SEC har utarbeidet et forslag til regler som har vært ute på høring, og hvor blant andre PWYP kom med omfattende innspill.¹⁷ Høringsrunden ble avsluttet 31. januar 2011. Det er forventet at SEC ferdigstiller de endelige reglene sommeren 2011.

3.2 Øvrig internasjonal utvikling

3.2.1 Generell oversikt

I Hong Kong¹⁸ er land-for-land rapportering innført som et krav for notering av selskaper som driver gruvevirksomhet¹⁹ og som søker å notere seg på Hong Kong Stock Exchange's Growth Enterprise Market (GEM). Vi er også kjent med at det er fremmet et lovforslag om innføring av land-for-land rapportering for det sørkoreanske parlamentet²⁰. Krav til land-for-land rapportering er også under vurdering i internasjonale organisasjoner som OECD²¹ og International Accounting Standards Board (IASB).

---

royalties, fees (including license fees), production entitlements, bonuses, and other material benefits, that the Commission, consistent with the guidelines of the Extractive Industries Transparency Initiative (to the extent practicable), determines are part of the commonly recognized revenue stream for the commercial development of oil, natural gas, or minerals"

¹⁷ Høringsnotatet er tilgjengelig på: <http://www.sec.gov/rules/proposed/2010/34-63549.pdf> . PWYPs innspill er tilgjengelig på <http://www.sec.gov/comments/s7-42-10/s74210-29.pdf>.

¹⁸ Se GEM Listing Rules, 18A.05 ("Contents of listing documents for new applications") (6) litra c, se http://www.hkex.com.hk/eng/rulesreg/listrules/gemrules/documents/chapter_18a.pdf

¹⁹ Regelen gjelder Mining Companies, definert i 18A.01 (3) tilgjengelig på http://www.hkex.com.hk/eng/rulesreg/listrules/gemrules/documents/chapter_18a.pdf

²⁰ Vi har fått opplyst at slikt forslag ble fremmet i desember 2010 som et forslag til endring i den sørkoreanske som Overseas Resources Development Act

²¹ Se <http://www.guardian.co.uk/business/2010/jan/28/oecd-country-by-country-reporting>

EU vurderer å implementere lignende regler²². Kommisjonen har blant annet foreslått å støtte det pågående utredningsarbeidet i OECD og IASB vedrørende innføring av land-for-land rapportering som en del av en rapporteringsstandard i utvinningsindustrien²³.

Blant EU-landene har særlig Frankrike, Storbritannia og Tyskland vært pådrivere for gjennomføring av land-til-land rapportering på de europeiske børsene²⁴. På et G20-møte 19. februar 2011 uttalte den britiske finansministeren George Osborne at Storbritannia også vil arbeide for en slik regulering for utvinningselskaper. Frankrikes president Nicolas Sarkozy har anmodet EU-kommisjonen om en rapport som skal klargjøre hvordan det er mest hensiktsmessig å gjennomføre land-til-land rapportering på et europeisk nivå²⁵. Rapporten er bedt fremlagt innen september 2011.

3.2.2 Endringer i IFRS-reglene

EU-kommisjonen gjennomførte i 2010 en offentlig høring for å innhente synspunkter på krav om land-for-land rapportering for multinasjonale selskaper²⁶. Konsultasjonen ble avsluttet 22. desember 2010. Det ble i notatet vist til at noterte selskaper er pålagt å utarbeide konsernregnskap i samsvar med IFRS-standardene, men at IFRS-standardene per i dag ikke inneholder krav om offentliggjøring av finansiell informasjon på "land-til-land" basis, selv om datterselskaper, felleskontrollerte selskaper og tilknyttede selskaper skal opplyses. Videre ble det vist til at det i de senere årene har vært diskusjoner om å pålegge større selskaper (noterte eller unoterte) krav om å offentliggjøre finansiell informasjon om sin virksomhet utenfor EU/EØS i årsregnskapet.

Kommisjonen har vurdert to typer tiltak for å øke åpenheten i denne sammenheng:

(1) Generell land-for-land rapportering for multinasjonale selskaper: Hovedmålene med en slik rapportering er todelt. For det første vil rapporteringen bidra til at investorer bedre kan vurdere virksomheten til multinasjonale selskaper i de forskjellige landene og for det andre bidra til økt åpenhet i forhold til kapitalflyt, for eksempel i forbindelse med håndheving av skatteregler.

---

²² Se <http://www.ft.com/cms/s/0/bd92440e-530f-11e0-86e6-00144feab49a.html?ftcamp=rss#axzz1I9vMod3p>

²³ http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/COMM_COM_2010_0163_TAX_DEVELOPMENT_EN.PDF på side 10

²⁴ Se for eksempel <http://www.ft.com/cms/s/0/f5dcb758-450a-11e0-80e7-00144feab49a.html#axzz1IAKW3DiQ>, <http://www.guardian.co.uk/business/2011/feb/20/george-osborne-oil-mining-africa>, <http://www.ft.com/cms/s/0/bd92440e-530f-11e0-86e6-00144feab49a.html?ftcamp=rss#axzz1I9vMod3p>.

²⁵ Se <http://www.guardian.co.uk/business/2011/feb/20/george-osborne-oil-mining-africa>

²⁶ Informasjon om konsultasjonen og videre arbeid er tilgjengelig på http://circa.europa.eu/Public/irc/markt/markt_consultations/library?l=/accounting/country-by-country&vm=detailed&sb=Title og http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/financial-reporting_en.htm

(2) Spesifikke opplysningskrav for selskaper som er aktive i utvinningsindustrien (for eksempel utvinning av mineral, olje og gass) i land utenfor EU/EØS: Hovedmålet med slike tiltak er å øke åpenhet om innbetalinger fra utvinningsindustrien til myndigheter i land utenfor EU/EØS.

EU-kommisjonen vurderer nå den videre fremgangsmåten og fremdriften for dette arbeidet.

3.2.3 Ny regnskapsstandard for utvinningsindustrien

Vi er kjent med at det pågår et arbeid i regi av IASB for å vurdere om det skal utarbeides en ny standard for regnskapsføring av utvinningsindustriens aktiviteter som vil erstatte IFRS 6 Leting etter og evaluering av mineralressurser²⁷. En ny standard kan bli obligatorisk i EU gjennom ordinær gjennomføringsprosess under forordning (EF) nr. 1606/2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder ("IFRS-forordningen"). IASB planlegger å ta en avgjørelse i 2011 for hvorvidt prosjektet bør legges til deres aktive agenda.

3.2.4 Endringer i rapporteringsdirektivet

Vi er videre kjent med at det i forbindelse med en konsultasjon²⁸ vedrørende modernisering av rapporteringsdirektivet i 2010 er kommet innspill i høringen om at krav om land-for-land rapportering bør inntas i direktivet. EU-kommisjonen vurderer det videre arbeidet med moderniseringen av rapporteringsdirektivet.

---

²⁷ Se <http://www.ifrs.org/Current+Projects/IASB+Projects/Extractive+Activities/Summary.htm>

²⁸ Informasjon om konsultasjonen er tilgjengelig på http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/transparency_en.htm

4 GJELDENDE RETT

4.1 Finansiell rapportering for selskaper notert på regulert marked i EØS

4.1.1 Finansiell rapportering

Kravene til finansiell rapportering for selskaper som er notert på regulert marked²⁹ i EØS bygger på prinsippet om hjemstats- og vertsstatsregulering i verdipapirhandelloven § 5-4,³⁰ som gjennomfører EØS-regler som tilsvarer EUs rapporteringsdirektiv³¹. Prinsippet krever at alle selskaper som er notert på et regulert marked i EØS skal ha en hjemstat i EØS. Prinsippet er blant annet styrende for hvilke lands regler som gjelder for det enkelte selskap i forhold til finansiell rapportering. I korte trekk innebærer dette at selskaper som har Norge som hjemstat i utgangspunktet skal følge norske regler om finansiell regnskapsrapportering mv. og selskaper med Norge som vertsstat skal følge tilsvarende regler i versstaten, selv om de er notert på norsk regulert marked.

Norge anses i relasjon til finansiell rapportering som hjemstat for norske selskaper hvis aksjer er notert på norsk regulert marked, norske selskaper hvis aksjer er notert på regulert marked innenfor EØS, og selskaper fra land utenfor EØS dersom norske myndigheter er prospektmyndighet. Det følger av prospektdirektivet³² at dette vil være tilfelle der utstedere fra land utenfor EØS har fremsatt offentlig tilbud eller søkt notering i Norge som det første markedet innen EØS-området etter 1. juli 2005. I tillegg kommer utstedere som før dette tidspunktet har valgt Norge som hjemstat.

I det følgende omtales kravene som stilles til finansiell rapportering for utstedere av aksjer som har Norge som hjemstat. Selskaper fra land utenfor EØS-området med Norge som hjemstat benevnes som ”tredjelandsutstedere”.

Alle aksjeutstedere med Norge som hjemstat har plikt til å utarbeide og offentliggjøre årsrapport, halvårsrapport og kvartalsrapport etter reglene i verdipapirhandelloven §§ 5-5 flg. med tilhørende regler i verdipapirforskriften³³.

I utgangspunktet gjelder de samme reglene innen hele EØS-området, men i visse tilfeller kan hjemstaten oppstille strengere krav enn det som følger av direktivet. I Norge er dette blant

---

²⁹ Med ”regulert marked” menes foretak som definert i verdipapirhandelloven § 2-3 tredje ledd, jf. børsloven § 3 første ledd, eller tilsvarende regulert marked i et annet EØS-land, jf. MiFID (direktiv 2004/39/EF) art. 4 nr. 1. I Norge er det per 1. januar 2008 to regulerte markeder der aksjer er opptatt til handel: Oslo Børs og Oslo Axess.

³⁰ Lov 29. juni 2007 nr. 75

³¹ Direktiv 2004/109/EF om harmonisering av opplysningskrav for informasjon om utsteders hvis verdipapirer er notert på regulert marked

³² Direktiv 2003/71/EF om prospekt som skal offentliggjøres når verdipapirer legges ut til offentlig tegning eller opptas til omsetning og om endring av direktiv 2001/34/EF

³³ Forskrift 29. juni 2007 nr. 876

annet gjort ved at det er krav om kvartalsrapportering for aksjeutstedere. Videre kan strengere krav til periodisk finansiell rapportering følge av børsens eget regelverk. En vertsstat kan derimot ikke pålegge strengere krav enn de som følger av direktivet.

Årsrapporten skal bestå av revidert årsregnskap, årsberetning og erklæring fra ansvarlige hos selskapet om at årsregnskapet og årsberetningen gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling mv, jf. nærmere omtale nedenfor. Årsrapporten skal offentliggjøres senest fire måneder etter regnskapsårets utgang.

Årsberetningen skal som hovedregel utarbeides etter norsk regnskapslov § 3-3a. Dette betyr at årsberetningen blant annet skal inneholde informasjon om virksomhetens art, arbeidsmiljø, likestilling, påvirkning på ytre miljø, fortsatt drift, vurdering av regnskapsposter inkludert kontantstrømoppstillinger samt risikovurdering og framtidsutsikter.³⁴

Årsregnskapet skal inneholde revidert konsern- og morselskapsregnskap. Utgangspunktet er at årsregnskap, halvårsregnskap og kvartalsregnskap skal utarbeides i samsvar med IFRS-forordningen³⁵. Et viktig formål med forordningen er å etablere regnskapsregler som skal anvendes på samme måte i hele EØS-området. Regnskapene kan også utarbeides etter japansk Generally Accepted Accounting Principles ("GAAP") eller US GAAP, da slike GAAP-er er ansett for å gi minst like god informasjon som IFRS. For regnskapsår som begynner før 1. januar 2012, kan tredjelandsutstedere utarbeide regnskapene etter kinesisk GAAP, canadisk GAAP, sørkoreansk GAAP eller indisk GAAP. Dette er en tidsbegrenset overgangsordning inntil nevnte GAAP-er konverteres til IFRS³⁶. Videre har EU-kommisjonen lagt til grunn at blant annet Australia, Hong Kong, New Zealand, Singapore og Sør-Afrika allerede har gjennomført IFRS i sitt regelverk.³⁷

For norske selskaper angir regnskapsloven³⁸ kravene til utarbeidelse og innhold. Regnskapsloven gjennomfører som nevnt IFRS-forordningen. I regnskapsloven § 3-1 tredje ledd er det presisert hvilke bestemmelser i regnskapsloven som gjelder for regnskaper utarbeidet etter IFRS-forordningen. Bakgrunnen for opplistingen er en uttalelse fra EU-kommisjonen i november 2003³⁹, der det legges til grunn at nasjonal regnskapslovgivning ikke kan gjøres gjeldende innen forordningens virkeområde. IFRS-forordningen inneholder per i dag ikke krav om rapportering av betalinger til andre land i tilknytning til utvinning av naturressurser. Det bemerkes at tredjelandsutstedere ikke er underlagt notekravene i regnskapsloven kapittel 7.

---

³⁴ Finanstilsynet kan bestemme at den enkelte tredjelandsutsteder kan utarbeide årsberetningen etter et annet regelverk, dersom det aktuelle regelverket oppfyller visse vilkår. Når det gjelder plikten til å redegjøre for foretaksstyring, kan Oslo Børs / Oslo Axess på visse vilkår unnta tredjelandsutstedere fra denne plikten.

³⁵ Jf. art. 4 i IFRS-forordningen, som er gjennomført i regnskapsloven § 3-9 med tilhørende forskrifter

³⁶ Jf. verdipapirforskriften § 5-11

³⁷ Se nærmere om dette i Finanstilsynets rundskriv 10/2011

³⁸ Lov 17. juli 1998 nr. 56

³⁹ Comments on the IAS Regulation and the Accounting Directives, Publication of the IASB Framework

Årsrapporten skal videre inneholde en erklæring fra de personene som er ansvarlige hos utsteder om at årsregnskapet, etter deres beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor. Erklæringen skal utarbeides av de personene som er ansvarlige for regnskapsavleggelsen etter de regnskapsreglene som gjelder for den aktuelle utsteder. For norske utstedere skal erklæringen underskrives av styret og daglig leder. Erklæringen offentliggjøres som en del av årsrapporten.

4.1.2 Offentliggjøring av finansielle rapporter

Alle noterte selskaper er forpliktet til å offentliggjøre finansielle rapporter. Selskaper notert på Oslo Børs eller Oslo Axess offentliggjør informasjonen gjennom informasjonssystemet til Oslo Børs (www.newsweb.no), dvs. enten ved å legge ut en link til rapporten eller ved å gi opplysning om på hvilken internettside informasjon er tilgjengelig. Gjennom dette blir finansielle rapporter til noterte selskaper lett tilgjengelige for allmennheten.

4.1.3 Tilsyn og sanksjoner

Finanstilsynet fører kontroll med at årsregnskap, årsberetning, halvårsregnskap og annen finansiell rapportering fra blant annet norske noterte selskaper er i samsvar med lov eller forskrifter, jf. verdipapirhandelloven § 15-1 tredje ledd. Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr dersom foretakets finansielle rapportering ikke er i samsvar med lov eller forskrift når overtredelsen har skjedd forsettlig eller uaktsomt, jf. verdipapirhandelloven § 17-4 annet ledd.

Brudd på reglene i regnskapsloven eller regler gitt i medhold av regnskapsloven kan straffes med bøter eller fengsel inntil tre år, jf. regnskapsloven § 8-5. Straffen kan skjerpes til seks år, dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter.

Overtredelse av innsendingsfristen for årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning til Regnskapsregisteret, sanksjoneres med forsinkelsesgebyr, jf. regnskapsloven § 8-3.

4.2 Andre regler

4.2.1 Forskrift om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten

EITI har utarbeidet et sett med kriterier og prinsipper for åpenhet og godt styresett⁴⁰. Dersom et land velger å gjennomføre EITI må landet oppfylle de nevnte kriteriene. Norge er et av elleve land som p.t. har gjennomført EITI⁴¹.

I forbindelse med norsk gjennomføring av EITI ble petroleumsloven⁴² § 10-18 endret⁴³. Bestemmelsen gir i første ledd hjemmel til å gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av loven, herunder blant annet bestemmelser om rettighetshavers plikt til å gjøre opplysninger om virksomhet etter loven offentlig tilgjengelig. § 10-18 annet ledd fastsetter videre at Kongen i forskrift kan pålegge rettighetshaver og forvaltningsorganer å gi opplysninger om betalinger. Forvaltningsorganer kan pålegges å gi slike opplysninger uten hinder av taushetsplikt og opplysningene kan offentliggjøres både av avgiver og mottaker av opplysningene.

Forskrift 26. juni 2009 nr. 856 om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten er gitt med hjemmel i petroleumsloven § 10-18. Forskriften inneholder krav om at rettighetshaver til undersøkelse, utvinning, transport eller utnyttelse etter petroleumsloven særskilt skal innrapportere alle betalinger i foregående kalenderår som er blitt gjort i tilknytning til petroleumsvirksomheten i medhold av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. (petroleumsskatteloven)⁴⁴, lov om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen⁴⁵, forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter kapittel 3-19 om avgift på utslipp av NO_x og petroleumsloven § 4-10 (bl.a. arealavgift, produksjonsavgift, engangsavgift og produksjonsbonus).

4.2.2 Notekrav for unoterte foretak i utvinningsindustrien

Det er et spesifikt notekrav for foretak i bransjene petroleumsutvinning, kraftproduksjon og gruvedrift i regnskapsloven § 7-34. Ifølge bestemmelsen skal regnskapspliktig som har betydelig virksomhet innen utvinning av petroleum, kraftproduksjon eller gruvedrift, gi opplysning om antatte reserver og gjenværende utvinnings- eller utnyttelsesperiode, konsesjonsperiode og andre økonomiske betingelser. Det skal opplyses særskilt om framtidige utgifter til disponering og opprydding. Bestemmelsen gjelder imidlertid ikke for foretak som følger IFRS-forordningen, jf. regnskapsloven § 3-1.

---

⁴⁰ Se <http://eiti.org/eiti/principles>

⁴¹ Norge er det første OECD landet som har gjennomført EITI og dermed fått status som "Compliant Country". I tillegg til Norge har i skrivende stund Aserbajdsjan, Den sentralafrikanske republikk, Ghana, Kirgisistan, Liberia, Mongolia, Niger, Nigeria, Øst Timor og Yemen gjennomført EITI. Se <http://eiti.org/implementingcountries> for oppdatert informasjon.

⁴² Lov om petroleumsvirksomhet 29. november 1996 nr 72

⁴³ Tatt inn ved lov 18. juni 2010 nr. 27 (ikr. 1 juli 2010 iflg. res. 18 juni 2010 nr. 844).

⁴⁴ Lov 13. juni 1975 nr 35

⁴⁵ Lov 21. desember 1990 nr 72

4.2.3 Krav for noterte mineralselskaper til å fremlegge reserverapport

Oslo Børs har med hjemmel i børsforskriften⁴⁶ § 1 tredje ledd fastsatt opptaksregler⁴⁷ og løpende forpliktelser for selskaper som er notert på Oslo Børs eller Oslo Axess. Reglene fastsatt av Oslo Børs gir utfyllende og presiserende bestemmelser til børsløven, verdipapirhandelloven, børsforskriften og verdipapirforskriften slik de til enhver tid lyder.

Oslo Børs har fastsatt krav om at olje- og naturgasselskaper, herunder selskaper som kun driver leting etter olje, gass eller mineralressurser, skal utarbeide og offentliggjøre en reserverapport. Slik rapport skal fremlegges i forbindelse med søknad om opptak til notering på Oslo Børs eller Oslo Axess⁴⁸.

Etter notering skal reserverapporten offentliggjøres årlig senest på tidspunkt for offentliggjøring av årsrapporten⁴⁹. Det skal benyttes samme offentliggjøringsmekanismer som for annen informasjonspliktig informasjon. Forpliktelsene er nærmere beskrevet i børssirkulære 9/2009 med vedlegg⁵⁰.

Den årlige reserverapporten skal inkludere reservene i en tabell, mens ressurser ikke skal fremgå tabellarisk. Rapportering av betingede ressurser er valgfritt. Betingede ressurser kan kvantifiseres i ledelsens skriftlige redegjørelse i rapporten, såfremt dette anses som relevant informasjon. For uoppdagede ressurser, ressurser som er til vurdering og ressurser hvor utbyggingsløsninger er vurdert som lite sannsynlig basert på tilgjengelig informasjon, skal ingen kvantitativ informasjon bli gitt. Reserverapporten skal videre omfatte en beskrivelse (ledelsens vurderinger og analyser) med nøkkelforutsetninger, og – som hovedregel - en rapport fra en uavhengig ekspert.

Nærmere kvalifikasjons- og uavhengighetskrav til slik ekspert er angitt i sirkulæret. Dersom selskapets egne reserveestimerer for et felt skulle avvike vesentlig fra reserveestimerer gitt offentlig fra operatøren, skal avviket forklares i den grad det er mulig. I vedlegg til sirkulæret er det gitt nærmere redegjørelser for klassifiseringssystemene for reserver og ressurser, estimering og rapporteringsformat mv.

Vesentlige brudd på bestemmelser i løpende forpliktelser kan sanksjoneres av Oslo Børs ved ileggelse av overtredelsesgebyr⁵¹.

---

⁴⁶ Forskrift 29. juni 2007 nr. 875 om regulerte markeder (børsforskriften)

⁴⁷ Opptaksregler og løpende forpliktelser er tilgjengelige på <http://www.oslobors.no/Oslo-Boers/Regelverk/Regler-for-utstedere>

⁴⁸ Jf. opptaksreglene pkt. 2.2.6. jf. 3.4 tredje ledd nr. 30

⁴⁹ Jf. løpende forpliktelser pkt. 3.8

⁵⁰ Børssirkulære 9/2009 med vedlegg er tilgjengelig på <http://www.oslobors.no/Oslo-Boers/Regelverk/Boerssirkulaerer/9-2009-Opptakskrav-og-informasjonsplikter-for-olje-og-naturgasselskaper>

⁵¹ Jf. løpende forpliktelser pkt. 15.4

5 INNFØRING I NORSK RETT

5.1 Generelt om innføring av rapporteringskrav i norsk rett

Som nevnt innledningsvis er det i Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet fastsatt at Regjeringen skal vurdere om det er grunnlag for å innføre land-for-land rapportering enten som et ledd i prosessen med eventuelle nye EU-regler på området eller på selvstendig grunnlag.

Norge har tatt en ledende rolle i arbeidet for godt styresett og økt åpenhet i utvinningsindustrien, først og fremst ved å være det første OECD landet som har gjennomført EITI⁵². Det er også et etablert internasjonalt miljø i Oslo som arbeider for henholdsvis godt styresett og åpenhet innen utvinningsindustrien; UNDP Oslo Governance Center⁵³ ble lokalisert her i 2002 og EITI sekretariatet i 2007. Norge arbeider også aktivt for å fremme økonomisk fremgang i utviklingsland blant annet i forbindelse med programmene Olje for Utvikling⁵⁴ og Skatt for Utvikling.⁵⁵ Ved å lovfeste en forpliktelse for land-for-land rapportering vil Norge kunne bidra til global anerkjennelse av dette virkemiddelet⁵⁶.

Vi har redegjort for flere pågående regelverksinitiativ i EU som kan resultere i land-for-land rapportering. Det er per i dag ikke klart hva disse initiativene vil inneholde. Det synes imidlertid som om det er en bred støtte bak hovedessensen i land-for-land rapportering. Gode grunner taler for at EUs rapporteringskrav uansett vil legge seg på linje med rapporteringskravene som er innført i USA under Dodd-Frank Act.

USA ligger et godt stykke foran EU i dette arbeidet. Til tross for den store interessen er det per i dag ikke endelig fastsatt om og eventuelt når EUs regelverksinitiativ vil materialisere seg. PWYP Norge mener at Norge må ta et selvstendig initiativ og ikke avvente EUs regelverk. PWYP Norge mener videre at tidlig engasjement vil gi viktig læring i prosessen. Dersom det i norsk rett innføres en generell hjemmel for rapporteringsplikt, vil denne hjemmelen senere kunne benyttes til å innføre eventuelle krav fra EU.

PWYP Norge har opplistet en rekke konkrete krav som PWYP Norge mener bør innføres i norsk rett. Kravene til PWYP Norge er tildels kompliserte og omfangsrrike, og går på enkelte punkter lengre enn innholdet i rapporteringskravene inntatt i Dodd-Frank Act. Flere av disse

---

⁵² Norge ble godkjent som EITI compliant 1. mars 2011. Pressemelding:

<http://www.regjeringen.no/nb/sub/eiti/aktuelt/norge-godkjent-som-fullt-medlem-av-eiti.html?id=635021>

⁵³ Se <http://www.undp.org/oslocentre/>

⁵⁴ <http://www.norad.no/Satsingsomr%C3%A5der/Energi/Olje+for+utvikling>

⁵⁵ <http://www.norad.no/Satsingsomr%C3%A5der/Samfunns%C3%B8konomi+og+offentlig+forvaltning/Skatt+for+utvikling/Skatt+for+utvikling.244698.cms>

⁵⁶ Dette er en av grunnene til at Norge valgte å implementere EITI, se

<http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/Høringer/EITI/horingsnotat%20EITI.pdf> på side 2 og 3.

punktene fordrer i tillegg en nærmere vurdering i forhold til innføring i norsk rett, herunder i forhold til eksisterende regler og plassering av eventuelle nye rapporteringsforpliktelser.

Videre vises det til at Securities Exchange Commission arbeider med ferdigstillelse av nærmere regler under Dodd-Frank Act, se punkt 3.1. Som nevnt antas at de nærmere reglene publiseres i løpet av sommeren 2011.

På denne bakgrunn har vi vurdert det slik at en innføring av land-for-land rapportering i første omgang best innføres som en generell og bred rapporteringsforpliktelse i norsk lov. En slik bestemmelse bør ta utgangspunkt i rapporteringskravene under Dodd-Frank Act artikkel 13 (q) punkt 2 A. Videre anbefaler vi at det samtidig og i tillegg innføres en hjemmel til å fastsette ytterligere krav og det nærmere innholdet i forskrift. Denne tilnærmingen tilsvarer fremgangsmåten for norsk gjennomføring av EITI, jf. punkt 4.2.1

Gjeldende norsk rett inneholder per i dag ingen krav om land-for-land rapportering for større selskaper innenfor den kommersielle utvinningsindustrien. Videre inneholder gjeldende rett heller ikke tilstrekkelige hjemmelsgrunnlag for å fastsette slike rapporteringskrav i forskrift.

Et pålegg om nye krav til land-for-land rapportering vil kreve forankring i lov. For å innføre land-for-land rapportering kreves det således ny lovregulering. Det neste spørsmålet er derfor hva en slik lovregulering bør inneholde.

Innenfor rammene av denne rapporten har vi ikke hatt anledning til å utforme forslag til innføring av de mer konkrete rapporteringskravene. Gjennomføringen av de mer detaljerte rapporteringselementene kan gjøres i forskrifts form.

5.2 Vurdering av plassering i norsk rett

Opplysningskravene relaterer seg i hovedsak til finansiell informasjon som kommersielle selskaper i utvinningsindustrien foretar til andre lands regjeringer. Det er derfor naturlig å stille krav om at slike opplysninger tas inn i selskapenes årsrapporter.

Vi antar at det ikke er hensiktsmessig å plassere det nye rapporteringskravet i en separat ny lov, men at kravet bør innlemmes i eksisterende lovgivning.

Vi har vurdert hvorvidt rapporteringskravet bør inntas i regnskapsloven som en del av notekrav til regnskapspliktiges årsregnskap, eller gjennom verdipapirhandelloven som et krav til noterte foretaks årsrapport. Ved å regulere dette i verdipapirhandelloven, vil kravet i utgangspunktet gjelde for alle aksjeutstedere med Norge som hjemstat. Dersom det reguleres som en del av notekrav i regnskapsloven, vil reguleringen ikke omfatte tredjelandsutstedere⁵⁷. Å regulere rapporteringskravet gjennom kravene til finansiell rapportering er i samsvar med løsningen valgt i Dodd-Frank Act.

---

⁵⁷ Dvs. selskap fra land utenfor EU/EØS som har Norge som hjemstat, se pkt. 4.1.1.

5.3 Utgangspunkter for reguleringen

5.3.1 Opplysningsplikten

Hovedformålet med forslaget er å innføre et krav at om flernasjonale selskaper som driver kommersiell utvinningsindustri i andre land årlig skal gi en rapport som inneholder opplysninger om alle betalinger som gjøres fra selskapet (herunder dets datterselskap og selskap under deres kontroll) til en annen stat, offentlig organ, eller utenlandske statlige selskaper, jf. tilsvarende i Dodd-Frank Act artikkel 1504 punkt (2) (A). Etter vår vurdering er det disse elementene som i hovedsak bør reflekteres i en ny lovhjemmel.

Vi foreslår det at rapporteringsforpliktelsen inntas i norsk rett som et nytt krav til informasjon som skal fremgå i årsrapporten til aksjeutstedere med Norge som hjemstat, jf. pkt. 5.4. Rapporteringene vil da bli en del av årsrapporten, og vil bli offentliggjort og allment tilgjengelige på samme måte som annen finansiell rapportering for noterte selskaper. Videre vil tilsyn og sanksjonering av det nye kravet kunne innpasses i dagens regulering av brudd på reglene om finansiell rapportering.

5.3.2 Hvilke selskaper bør omfattes

Det er ønskelig med en bred tilnærming til virkeområdet, uavhengig av selskapsform og notering, og uavhengig av eierstruktur og hvorvidt selskapet er eid av private eller offentlige aktører. Formålet med rapporteringskravet tilsier at det bør gjelde for alle flernasjonale selskaper som driver utvinningsvirksomhet i fremmede stater. Det er i all hovedsak kun større selskaper som er notert på regulert marked som driver slik virksomhet, da det kreves så vel faglig kompetanse som solid organisasjon og stor kapitaltilgang for denne type aktiviteter. De selskapene som er i hovedmålgruppen for land-for-land rapportering vil derfor være utstedere av aksjer som har Norge som hjemstat

Slike selskaper er ofte organisert som konsern med et eller flere underliggende datterselskaper og selskaper under deres kontroll. Rapporteringskravet bør gjelde tilsvarende for alle slike underliggende selskaper. For å skape tilstrekkelig klarhet omkring dette, antar vi at virkeområdet for underliggende selskaper bør reguleres gjennom forskrift.

5.3.3 Hvilken virksomhet og hvilke produkter

I utgangspunktet bør all utvinningsvirksomhet omfattes. Med utvinningsvirksomhet menes petroleumsindustrien og gruveindustrien. Opplysningsplikten bør således omfatte utvinning av petroleum (olje og gass) og mineraler.

Generelt sett antar vi at det vil være hensiktsmessig å kunne henvise til eksisterende definisjoner av ovennevnte begreper i norsk regelverk så langt disse definisjonene passer med formålet med opplysningsplikten.

Den norske petroleumsindustrien er i hovedsak regulert under petroleumsloven⁵⁸. Definisjonen av ”petroleum” i petroleumsloven § 1-6 a) omfatter både olje og gass⁵⁹ og definisjonen av ”petroleumsvirksomhet” i samme bestemmelse litra c omfatter all virksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster, herunder undersøkelse, leteboring, utvinning, transport, utnyttelse og avslutning samt planlegging av slike aktiviteter, likevel ikke transport av petroleum i bulk med skip.

Den norske gruveindustrien er regulert av mineralloven⁶⁰, som trådte i kraft 1. januar 2010. Loven gjelder aktiviteter som har til formål å kartlegge mineralske ressurser med sikte på utvinning, og ethvert uttak av mineralske forekomster, jf. mineralloven § 3. Et sentralt skille i loven går mellom grunneiers mineraler og Statens mineraler, jf. mineralloven § 7. Med Statens mineraler menes metaller med egenvekt 5 gram pr kubikkcentimeter eller høyere, dog ikke alluvialt gull. Dessuten anses titan, arsen og malmer av disse samt magnetkis og svovelkis som Statens mineraler. Med grunneiers mineraler menes de metaller og mineraler som ikke eies av Staten. Gull kan altså være både statens og grunneiers ved at gull i elvesand er alluvialt (og altså grunneiers). Gull i fast fjell er statens eiendom.

Etter vår oppfatning vil det være hensiktsmessig å avgrense opplysningsplikten til virksomhet, aktiviteter og naturressurser som faller inn under definisjoner i de ovennevnte lover. Vi antar at den nærmere avgrensningen og opplistingen av aktuelle definisjoner bør reguleres i forskrift. Det bemerkes at det ikke er hensikten å avgrense virkeområdet til foretak som omfattes (dvs. har konsesjon og tillatelser) etter de nevnte lover, da rapporteringskravet er ment å omfatte utvinning av petroleum og mineraler i andre stater enn Norge.

5.3.4 Hvilke betalinger skal omfattes

Rapporteringsplikten bør omfatte alle betalinger, både monetære betalinger og betalinger i naturalia, fordelt på type betaling og totalt beløp betalt. Betalingsbegrepet skal kunne omfatte alle betalinger til alle andre stater eller offentlige organer som beskrevet i pkt. 5.3.5.

Stater benytter forskjellige instrumenter og modeller for generering av inntekter fra petroleumssektoren (government take). Definisjonen av betalingsbegrepet bør derfor favne vidt. Betalingsbegrepet bør i det minste omfatte betalte skatter, avgifter, royalties, gebyrer, produksjonsandeler, arealavgift, produksjonsavgift, engangsavgift, forskjellige typer bonus og andre materielle ytelser. Det bør også ses hen til den amerikanske løsningen som pålegger SEC å la betalingsbegrepet være i samsvar med EITIs retningslinjer såfremt det er gjennomførbart. I tillegg vil det også være interessant å se SECs endelige regulering av hva som er å anse som ”del av vanlig anerkjente inntektstrømmer for kommersiell utvikling av

---

⁵⁸ Lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven eller petrol.)

⁵⁹ ”Petroleum” i petroleumsloven § 1-6 a) omfatter ”alle flytende og gassformige hydrokarboner som finnes i naturlig tilstand i undergrunnen, samt andre stoffer som utvinnes i forbindelse med slike hydrokarboner”.

⁶⁰ Lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (”mineralloven” eller ”minl.”)

olje, gass eller mineraler”, se punkt 3.1. Vi antar derfor at den nærmere definisjonen av ”betalinger” bør reguleres gjennom forskrift.

5.3.5 Hvilke mottakere skal omfattes

Generelt sett bør rapporteringskravet omfatte alle betalinger som gjøres til annen stat eller offentlige organer. Med offentlige organer menes regjering, statsforetak, departementer, direktorater, statseide selskaper inkludert statsoljeselskap eller andre myndighetsorganer, lokale eller sentrale, som mottar betalinger fra utvinningsindustrien. Etter vårt syn bør hovedelementene i hvilke mottakere som skal omfattes inntas i den generelle rapporteringshjemmelen, imens den nærmere avgrensningen bør reguleres gjennom forskrift.

5.3.6 Andre elementer som bør forskriftsreguleres

Som nevnt ovenfor, bør forskriften inneholde avklaring av en rekke definisjoner og avgrensninger av begreper som benyttes i det generelle rapporteringskravet. Dette vil skape økt forutberegnelighet for aktørene som blir forpliktet etter det nye regelverket.

PWYP Norges liste over konkrete krav bør vurderes inntatt i forskriften. Hvorvidt forslaget til lovbestemmelse gir hjemmel for regulering samtlige av PWYP Norges krav er det ikke tatt stilling til i denne rapporten.

Forskriften bør også inneholde nærmere regler om gjennomføringen rapporteringen i den grad slike bestemmelser er nødvendige, samt bestemmelser om ikrafttredelse.

5.3.7 Tilsyn og sanksjoner

Ved å innta rapporteringskravet som et krav til finansiell rapportering, vil brudd på rapporteringen kunne innlemmes i eksisterende tilsyns- og sanksjonssystem.

5.4 Forslag til lovbestemmelse

På denne bakgrunn mener vi at en måte å regulere dette på er å innta rapporteringskravet som et nytt ledd i verdipapirhandeloven § 5-5, og at bestemmelsen kan gis slik ordlyd:

”Utsteder av aksjer skal i årsrapporten gi opplysninger om alle betalinger til annen stat, offentlig organ i annen stat eller utenlandske statlige selskaper for kommersiell utvinning av naturressurser. Departementet kan i forskrift gi regler om hvilke betalinger dette gjelder, hvilke mottakere som omfattes, hvilke opplysninger som skal gis, rapporteringspliktens anvendelse for underliggende selskaper av utsteder, og nærmere regler om gjennomføringen av rapporteringen.”